

اثربخشی مداخله آموزشی بر مبنای تئوری مراحل تغییر در بهبود رفتارهای خودمراقبتی سلامت دهان در دانش‌آموزان مدارس ابتدایی

دکتر عیسی محمدی زیدی^۱، دکتر امیر پاکپور حاجی آقا^{۲*}، بنفشه محمدی زیدی^۲

چکیده

مقدمه: کارایی مداخلات آموزشی منطبق با مراحل آمادگی روانی، در ارتقای سلامت اثبات شده است. این مطالعه به منظور بررسی اثربخشی مداخله آموزشی با کاربرد مدل مراحل تغییر در ارتقای رفتارهای خودمراقبتی سلامت دهان در دانش‌آموزان در شهر قزوین انجام شد.

مواد و روش‌ها: در یک مطالعه مداخله‌ای شاهددار تصادفی با استفاده از نمونه‌گیری چند مرحله‌ای، ۱۶۰ دانش‌آموز مقطع ابتدایی که در مراحل غیر فعال قرار داشتند، از میان ۸ دبستان به طور مساوی در دو گروه آزمون و شاهد قرار گرفتند. داده‌ها با استفاده از پرسش‌نامه‌ای شامل اطلاعات جمعیت‌شناختی، سازه‌های مدل تغییر و شاخص تعدیل یافته پلاک دندانی، قبل و شش ماه پس از مداخله ارزیابی شد. برنامه آموزشی شامل ۴ جلسه ۴۵-۶۰ دقیقه‌ای با محوریت تغییر نگرش، بهبود خودکارآمدی، تغییر توازن تصمیم‌گیری به همراه عکس‌ها، کلیپ آموزشی و پمفلت برای گروه آزمون ارائه شد. آزمون‌های χ^2 ، Paired-t و t مستقل، آنالیز واریانس و سپس آزمون تعقیبی Scheffe، آزمون Wilcoxon و Mann-Whitney برای تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده شد ($\alpha = 0/05$).

یافته‌ها: قبل از مداخله هیچ یک از دانش‌آموزان حضور در مراحل فعال (عمل و نگهداری) را گزارش نکردند، در حالی که بعد از مداخله آموزشی ۲۶ درصد از دانش‌آموزان گروه آزمون حضور در مراحل فعال را گزارش کردند و تعداد افراد مرحله پیش تفکر به نصف کاهش یافت ($p \text{ value} = 0/0003$). بهبود معنی‌دار خودکارآمدی ($p \text{ value} = 0/0006$)، فرایندهای تغییر ($p \text{ value} = 0/002$) و توازن تصمیم‌گیری ($p \text{ value} = 0/005$) در گروه آزمون مشاهده شد و آموزش قادر به کاهش معنی‌دار میزان پلاک دندانی ($p \text{ value} = 0/0001$) و افزایش رفتار خودگزارشی مراقبت از سلامت دهان ($p \text{ value} = 0/021$) بود.

نتیجه‌گیری: مداخله آموزشی بر اساس مراحل تغییر می‌تواند بر ارتقای رفتارهای مرتبط با سلامت دهان و دندان و شاخص‌های بالینی دهان و دندان (پلاک دندانی) تأثیرگذار باشد.

کلید واژه‌ها: آموزش، رفتار مرتبط با سلامتی، خودکارآمدی، مدارس، سلامت دهان و دندان

* استادیار، گروه بهداشت عمومی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی قزوین، ایران (مؤلف مسؤول)
pakpour_amir@yahoo.com

۱: استادیار، گروه بهداشت عمومی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی قزوین، قزوین، ایران

۲: مربی، گروه مامایی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تنکابن، مازندران، ایران

این مقاله در تاریخ ۹۱/۷/۸ به دفتر مجله رسیده، در تاریخ ۹۱/۱۰/۱۱ اصلاح شده و در تاریخ ۹۱/۱۰/۲۶ تأیید گردیده است.

مجله دانشکده دندان پزشکی اصفهان
۴۹ ۵۳۷، (۱)۹، ۱۳۹۲